

Posudek vedoucí diplomové práce

Název práce: *Dílna pedagoga volného času: Téma války v literatuře pro děti a mládež*

Autor práce: Aleš PROCHÁZKA

Posudek vypracovala: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Datum: 12. 4. 2021

Cílem diplomové práce bylo přiblížit téma války v současné literatuře pro děti a mládež a využití vybraných literárních děl v pedagogice volného času, resp. v literární výchově (výchově ke čtenářství) ve volném čase. Předkladatelova volba tématu práce souvisí s jeho celoživotním zájmem o historii, především o dějiny 20. století. A. Procházka při tvorbě závěrečné kvalifikační práce vychází také z několikaletých zkušeností získaných na pozici vychovatele ve školní družině na jedné prvostupňové venkovské malotřídce. Při zpracování tématu nejprve vycházel z teoretického ukotvení problematiky. To vycházelo z terminologického ukotvení, historického náhledu, výběru vhodné intencionální literární tvorby pro děti a mládež, představení vybraných vhodných výukových metod a z popisu vývojových specifíků vybrané věkové kategorie, pro kterou vytvořil soubor pracovních listů. Ty částečně ověřil v praxi. Částečné ověření bylo dáno platnými protiepidemiologickými opatřeními.

Student si zvolil pro svou diplomovou práci (o rozsahu 91 stran) nelehké téma, které je v současné literatuře pro dospělé i v literatuře pro děti a mládež tématem živým. Také v odborné rovině se objevují zajímavé publikační výstupy. Mám na mysli odborné studie věnované tematice v rámci různých národních literatur především německého původu, či monografii S. Urbanové z roku 2018, jež je věnována reflexi tématu holokaustu v české překladové literatuře pro děti a mládež, vydávané po roce 1989. Tato vážná témata bezesporu patří do oblasti literatury pro děti a mládež, což dokazuje množství kvalitních knih české i zahraniční provenience. Jejich společným znakem je kladení důrazu na kladné lidské hodnoty, význam rodiny, přátelství, ochotu pomoci...

A. Procházka prokázal schopnost práce se zdroji v rovině historické, v oblasti literární vědy (literární historie a teorie), didaktiky literární výchovy i psychologie. Zvolil relevantní odbornou literaturu včetně aktuálních pramenů. Dodržel bibliografické normy.

Výběr literárních děl pro děti a mládež rozčlenil do tří období a zaměřil se především na literární tvorbu zaměřenou na 2. světovou válku a holokaust. Usiloval o představení klíčových děl s cílem vytýčit základní problematiku; postupně se zabýval deseti literárními díly různých autorů.

Veden snahou podnítit zájem dětí o nedávnou historii skrze práci s literárním textem přistupoval citlivě k volbě výukových metod, zohledňoval vývojová specifika cílové kategorie i specifika literárního textu fiktivních příběhů s dětským protagonistou.

Praktická část (zahrnující dvě poslední kapitoly) představuje sadu vytvořených materiálů, které mají sloužit k využití v pedagogické praxi především čtenářských dílen. Student vytvořil sadu deseti metodických a pracovních listů vhodných pro práci s literárními díly, které zahrnují edukační cíle, rozvíjené klíčové kompetence, popis postupu, metod, prostředků i časové dotace: *Co je to válka?*, *Útěk z vlaku smrti*, *Tři roky v lese*, *Proč?*, *Odboj*, *Můj život*, *Já a ona*, *Můj FB kamarád*, *Bitva o Británii a Cesta za svobodou*. Nabízí tak zájemcům jakýsi „univerzální klíč“ k dané tematice, neboť metodické návrhy můžeme využít v obecné rovině pro několik literárních děl, resp. sami můžeme na základě vlastní volby vybrat alternativní knižní pramen a většinu metodických listů bez problémů aplikovat. Toto neplatí pouze u několika metodických podkladů (např. Metodického listu VII. či IX.), kde je metodika včetně pracovních listů úzce propojena s konkrétními literárními díly.

Metodické a pracovní listy lze případně adaptovat danému prostředí, věku a schopnostem účastníků (jsou vhodné pro práci ve čtenářských klubech, zájmových kroužcích) a uplatnitelné i v hodinách českého jazyka a literatury. Student své návrhy plánoval ověřit v plném rozsahu ve školní družině, avšak vzhledem k epidemii mohl ověření provést pouze částečně během online výuky v hodinách českého jazyka (pro 4. a 5. ročník – viz příloha). Získal nové zkušenosti v oblasti didaktiky literární výchovy. Svou reflexi obohatil o zkušenosti získané z online realizace. Prokázal schopnost dostatečné reflexe a argumentace.

Jazyková stránka práce je v pořádku. V práci se vyskytuje několik překlepů, které však nesnižují obsahovou náplň práce. Student formuloval své myšlenky souvisle a v logickém sledu, správně aplikoval odborné termíny. Stanovené cíle práce byly naplněny.

Přístup studenta během vypracování závěrečné práce byl příkladně zodpovědný, pečlivý a systematický. V závěru A. Procházka naznačuje, že jeho diplomová práce vede k přemýšlení o možnostech práce s literárním textem na historické téma a s dětským čtenářem. Skrze literární text můžeme dětským účastníkům pomoci lépe pochopit dění současného světa, rozvíjet jejich osobnost především v hodnotové a postoje rovině a vést děti k zájmu o knihy. To dokazuje i osobní zkušenost studenta z místní školní knihovny.

Práce A. Procházky může být inspirací pro další pedagogy (nejen) volného času, jak lze pracovat s tematikou, která není pro dětského čtenáře jednoduše uchopitelná. To se týká i řady

Teologická
fakulta
Faculty
of Theology

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

dalších témat, která jsou teprve v posledních třech desetiletích v prostředí české literatury pro děti a mládež detabuizována.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm **výborně**.

Helena Zbudilová